

Byla C-590/23

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2023 m. rugsėjo 25 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Bundesgerichtshof (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. rugsėjo 14 d.

Ieškovai ir kasatoriai:

CG

YN

Atsakovai ir kitos kasacinio proceso šalys:

Pelham GmbH

SD

UP

Pagrindinės bylos dalykas

Autorių teisių ir gretutinių teisių pažeidimas paimant fonogramos dalis iš kitų subjektų pagamintų fonogramų *sampling* (garso pavyzdžių ėmimas) būdu

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Pagal SESV 267 straipsnį pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl Direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 5 straipsnio 3 dalies k punkto išaiškinimo

Prejudiciniai klausimai

1. Ar teisės norma, kurioje numatyta apribojimų išimtis kūrinio naudojimo pastišui atveju, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29/EB 5 straipsnio 3 dalies k punktą, yra bendroji norma, bet kuriuo atveju taikoma meninei konfrontacijai su egzistuojančiu kūriniu arba kitu objektu, kuriuo remiamasi, įskaitant *sampling*? Ar sąvokai „pastišas“ taikomi ribojamieji kriterijai, kaip antai humoro, stiliaus imitacijos arba pagerbimo reikalavimas?

2. Ar tam, kad kūrinio naudojimas būtų laikomas skirtu „pastišui“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29/EB 5 straipsnio 3 dalies k punktą, turi būti konstatuotas naudotojo ketinimas pagal autorių teisės nuostatas saugomą objektą naudoti pastišui, ar pakanka, kad kūrinio naudojimo pastišui pobūdį atpažintų tas, kam yra žinomas pagal autorių teisės nuostatas saugomas objektas, kuriuo remiamasi, ir kas turi pastišui atpažinti reikiamą intelektualinį suvokimą?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies k punktas

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz, Autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos įstatymas, toliau – UrhG) 51a straipsnis

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Muzikos grupė „Kraftwerk“, tarp kurios narių buvo pirmasis ieškovas ir antrosios ieškovės teisinis pirmtakas, 1977 m. išleido fonogramą, kurioje buvo daina „Metall auf Metall“. Antrasis ir trečiasis atsakovai yra dainos „Nur mir“, kurią pirmoji atsakovė įrašė 1997 m. išleistose fonogramose, kompozitoriai.
- 2 Ieškovai teigia, kad atsakovai iš dainos „Metall auf Metall“ elektroniniu būdu nukopijavo (*sampling*) maždaug dviejų sekundžių ritmo seką ir ją nenutrūkstamai pakartodami panaudojo dainoje „Nur mir“, nors tą ritmo seką jie galėjo sugroti patys. Taip, ieškovų teigimu, atsakovai pažeidė jų, kaip fonogramų gamintojų, gretutines teises. Ieškovai iš atsakovų reikalauja, be kita ko, nutraukti neteisėtus veiksmus, suteikti informaciją ir pateikti fonogramas tam, kad jos būtų sunaikintos.
- 3 *Landgericht* (apygardos teismas) ieškinį tenkino. Atsakovų dėl to paduotas apeliacinis skundas buvo netenkintas. Išnagrinėjęs atsakovų kasacinį skundą byla buvo grąžinta apeliaciniam teismui. Po to, kai buvo atmestas antrasis apeliacinis skundas ir netenkintas dėl to paduotas kasacinis skundas, *Bundesverfassungsgericht* (Federalinis Konstitucinis Teismas) panaikino kasacinius sprendimus ir antrąjį apeliacinį sprendimą ir grąžino bylą prašymą

priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Trečiajame kasaciniame procese šis teismas pateikė Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus, o pastarasis į juos atsakė (2019 m. liepos 29 d. sprendimas byloje C-476/17). Teismo kolegija, išnagrinėjusi atsakovų kasacinį skundą, trečiuoju kasaciniu sprendimu panaikino apeliacinio teismo sprendimą ir bylą grąžino apeliaciniam teismui, kad šis iš naujo ją išnagrinėtų ir priimtų sprendimą.

- 4 Apeliacinis teismas *Landgericht* sprendimą iš dalies pakeitė taip, kad atsakovai buvo tik įpareigoti suteikti informaciją apie tai, kiek laikotarpiu nuo 2002 m. gruodžio 22 d. iki 2021 m. birželio 7 d. buvo pagaminta ir (arba) išleista fonogramų su dainos „Nur mir“ įrašu, ir pateikti šių fonogramų kopijas tam, kad jos būtų sunaikintos, ir buvo konstatuota jų pareiga atlyginti atitinkamą žalą; likusi ieškinio dalis buvo atmesta. Ieškovai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui padavė kasacinį skundą, kuriuo prašo tenkinti jų reikalavimus, susijusius su laikotarpiu nuo 2021 m. birželio 7 d. Atsakovai prašo atmesti kasacinį skundą.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 5 Ar kasacinis skundas bus tenkinamas, priklauso nuo Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies k punkto išaiškinimo.
- 6 Apeliacinis teismas paneigė teisių pažeidimą laikotarpiu nuo *UrhG* 51a straipsnio įsigaliojimo, t. y. 2021 m. birželio 7 d. Jis preziumavo, kad reikalavimas nutraukti neteisėtus veiksmus yra nepagrįstas, o reikalavimai suteikti informaciją, pateikti fonogramas tam, kad jos būtų sunaikintos, ir konstatuoti pareigą atlyginti žalą nuo 2021 m. birželio 7 d. ne(be)turi pagrindo dėl to, kad ritmo sekos paėmimas iš dainos „Metall auf Metall“ *sampling* būdu yra pastišas, kaip tai suprantama pagal nuo šios datos galiojančios redakcijos *UrhG* 51a straipsnio pirmą sakinį.
- 7 Kasacinis skundas būtų tenkinamas tik tokiu atveju, jei apeliacinis teismas nepagrįstai preziumavo, kad ritmo sekos paėmimas iš dainos „Metall auf Metall“ *sampling* būdu yra pagal nuo 2021 m. birželio 7 d. galiojančios redakcijos *UrhG* 51a straipsnio pirmą sakinį leidžiamas naudojimas pastišui, taigi, priešingai, nei tvirtina ieškovai, jų, kaip fonogramų gamintojų arba atlikėjų, gretutinės teisės ir pirmojo ieškovo autorių teisės nėra pažeidžiamos.
- 8 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo manymu, apeliacinis teismas nepadarė teisinės klaidos konstatuodamas, kad buvo suvaržytos ieškovo, kaip fonogramų gamintojų ir atlikėjų, teisės ir kad paimta ritmo seka yra pagal autorių teisės nuostatas saugotinas muzikos kūrinys.
- 9 Pagal *UrhG* 51a straipsnio pirmą sakinį leidžiama išleisti kūrinį atgaminti, platinti ir viešai paskelbti, kai tai skirta karikatūrai, parodijai ar pastišui. Ši nuostata analogiškai taikoma atlikėjo ir fonogramų gamintojo gretutinėms teisėms.

- 10 *UrhG* 51a straipsniu į nacionalinę teisę perkelti Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies k punktas ir 4 dalis, todėl jis turi būti aiškinamas pagal direktyvą.
- 11 Ginčijamas ritmo sekos paėmimas neatitinka muzikos kūrinio „Metall auf Metall“ karikatūros arba parodijos sąlygų, todėl byloje lemiamą reikšmę turi tai, ar ritmo seka buvo paimta pastišui, kaip tai suprantama pagal *UrhG* 51a straipsnį, siejamą su Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies k punktu.
- 12 Dėl pirmojo prejudicinio klausimo: reikia išsiaiškinti, ar teisės norma, kurioje numatyta apribojimų išimtis kūrinio naudojimo pastišui atveju, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies k punktą, yra bendroji norma, bet kuriuo atveju taikoma meninei konfrontacijai su egzistuojančiu kūriniu arba kitu objektu, kuriuo remiamasi, įskaitant *sampling*, ir ar sąvokai „pastišas“ taikomi ribojamieji kriterijai, kaip antai humoro, stiliaus imitacijos arba pagerbimo reikalavimas.
- 13 Išvadų dėl sąvokos „pastišas“ reikšmės bendrinėje kalboje Europos Sąjungos valstybėse narėse apeliacinis teismas nepateikė. Sąvokos „pastišas“ reikšmė bendrinėje kalboje daugelyje valstybių narių, ko gero, siekia nuo stiliaus imitacijos iki aranžuotės rekombinacijos ar naujos kompozicijos naudojant kitų subjektų sukurtą medžiagą. Visoms reikšmėms, kad ir kokia skirtinga būtų jų aprėptis, tikriausiai yra būdingas referencinis pobūdis, t. y. remiamasi kažkuo jau egzistuojančiu.
- 14 Tai, kad pastišas kartu su parodija ir karikatūra reglamentuojami vienoje teisės normoje dėl apribojimų išimties, galėtų būti argumentas, kad pastišo, parodijos ir karikatūros pagrindiniai požymiai yra tie patys. Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija (2014 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Deckmyn ir Vrijheidsfonds*, C-201/13, 20 punktas), pagrindiniai parodijos požymiai yra tai, kad ji, viena vertus, primena egzistuojantį kūrinį, bet kartu, palyginti su juo, turi suvokiamų skirtumų, ir, kita vertus, išreiškia humorą arba pajuoką. Tam, kad kūrinys būtų laikomas parodija, nereikia, kad jis būtų originaliai savitas.
- 15 Tai reikštų, kad ir pastišo pagrindiniu požymiu bet kuriuo atveju reikėtų laikyti tai, kad jis primena egzistuojantį kūrinį, bet kartu, palyginti su juo, turi suvokiamų skirtumų. Visgi ar pastišo, kaip parodijos ir karikatūros, pagrindinis požymis yra humoro arba pajuokos išreiškimas, ar pagal autorių teisės nuostatas saugomo objekto stiliaus imitacija, ar rėmimasis juo pagerbimo forma, nėra aišku. Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies k punktas turi būti aiškinamas siaurai, nes jame numatyta direktyvos 2 ir 3 straipsniuose suteikiamų teisių išimtis, bet aiškinimas turi būti toks, kad būtų galima išlaikyti praktinį taip apibrėžtos išimties veiksmingumą ir atsižvelgti į ja siekiamą tikslą.
- 16 Atsižvelgiant į „pastišui“ taikomos išimties tikslą būtų galima manyti, kad ši teisės norma dėl apribojimų išimties yra bendroji norma, kuri bet kuriuo atveju taikoma meninei konfrontacijai su egzistuojančiu kūriniu arba kitu objektu, kuriuo remiamasi, įskaitant *sampling*, ir pagal kurią nereikalaujama taikyti jokių kitų

ribojamųjų kriterijų. Teisingumo Teismas šiuo klausimu nurodo Direktyva 2001/29 bendrai siekiamus tikslus, tarp kurių yra suderinimas, kuris padės įgyvendinti keturias vidaus rinkos laisves, ir deramos teisių ir interesų pusiausvyros, visų pirma tarp saugomų objektų autorių ir jų naudotojų, užtikrinimas (žr. sprendimo byloje C-201/13 25 ir 26 punktus).

- 17 Tai reikštų, kad „pastišui“ taikoma išimtis galbūt galėtų būti taikoma tuomet, kai vyksta meninė konfrontacija su naudojamu kūrinium. Išimtis pastišui galėtų būti suprantama kaip bendroji išimtis menų laisvei.
- 18 Remiantis Direktyvos 2001/29 2 ir 3 straipsniais, autorių, fonogramų gamintojų ir atlikėjų teisėms taikoma intelektinės nuosavybės apsauga pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio 2 dalį. Kita vertus, kūrinių ir kitų saugomų objektų naudojimas karikatūrai, parodijai arba pastišui gali patekti į saviraiškos ir menų laisvės apsaugos sritį. Taigi šioje byloje nagrinėjama „elektroninio garsinių fragmentų kopijavimo“ (*sampling*) technika, kai naudotojas paima fonogramos fragmentą ir jį panaudoja naujam kūrinium sukurti, yra meninės išraiškos forma, kuri patenka į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 13 straipsniu saugomą menų laisvę.
- 19 Vokietijos teisės aktų leidėjas, *UrhG* 51a straipsnyje nustatydamas naują išimtį, laikėsi nuomonės, kad sąvoka „pastišas“ yra plati, apimanti – užtikrinant deramą kūrinių autorių ir naudotojų teisių ir interesų pusiausvyrą – visų pirma tokią praktiką, kaip, pavyzdžiui, *sampling*, nes tokia kultūros technika, kaip kūrinio citavimas ir imitavimas bei rėmimasis juo, yra esminis intertekstualumo, laikotarpį atitinkančio kultūros kūrimo ir komunikacijos *Social Web* elementas.
- 20 Dėl antrojo prejudicinio klausimo: taip pat reikia išsiaiškinti, kada turi būti laikoma, kad kūrinys naudojamas „pastišui“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies k punktą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, tam turėtų pakakti konstatuoti, kad kūrinio naudojimą pastišui atpažįsta tas, kam yra žinomas pagal autorių teisės nuostatas saugomas objektas, kuriuo remiamasi, ir kas turi pastišui atpažinti reikiamą intelektinį suvokimą.
- 21 Prejudiciniai klausimai yra reikšmingi priimant sprendimą byloje. Pirmasis prejudicinis klausimas yra reikšmingas sprendimui byloje atsižvelgiant į apeliacinio teismo išvadas, kad muzikos kūrinys „Nur mir“, nors primena iš kūrinio „Metall auf Metall“ paimtą ritmo seką, kartu turi, palyginti su juo, suvokiamų skirtumų, t. y. neimituoja iš kūrinio „Metall auf Metall“ paimtos ritmo sekos stiliaus ir neišreiškia humoro arba pajuokos. Antrasis prejudicinis klausimas yra reikšmingas sprendimui byloje atsižvelgiant į tai, kad apeliacinis teismas nepateikė išvadų dėl atsakovų intencijos, nes, jo manymu, kūrinį perdirbančio subjekto intencijos nereikia konstatuoti, jei ji nukreipta į imitaciją arba pagerbimą.
- 22 Į tikslą užtikrinti deramą teisių ir interesų pusiausvyrą atsižvelgiama Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 5 dalyje. Pagal ją 5 straipsnyje nustatytos išimtys

ir apribojimai taikomi tik tam tikrais specialiais atvejais, kurie neprieštarauja įprastiniam kūrinio ar kito objekto naudojimui ir nepagrįstai nepažeidžia teisėtų teisių turėtojų interesų („trijų pakopų testas“). Remiantis apeliacinio teismo išvadomis, šios sąlygos šiuo atveju tenkinamos.

DARBINIS VERTINMAS